

Na kraju uvodnog teksta autor ističe da su glavni inicijatori pothvata ustanova ARTO i stručni odbor Međunarodne smotre folklor.

Fotografije su stručno i precizno izrađene i zaista doprinose boljoj predstavi instrumentata. Dobro je grafičko rješenje da se popis ilustracija navede na kraju knjige, jer su tako stranice ispunjene tekstom rasterećene, pa fotografije nisu samo informacija već i estetski doprinos izgledu publikacije.

Dragocjeni su — do sada najpotpuniji — bibliografski podaci, razvrstani u podgrupe A (općenito o glazbalima, različita glazbala) i B (pojedina glazbala, pojedine vrste glazbala).

Tekstovi su paralelno objavljeni na srpskohrvatskom, slovenačkom, makedonskom, francuskom, engleskom i njemačkom jeziku. To je razlog više za pohvalu izdavaču, jer je knjigu učinio dostupnom širokom krugu zainteresovanih.

Ipak, pozdravljajući pojavu ove publikacije, ističemo i zamjerku: autori nas obavještavaju o zaleženim instrumentima na našem tlu, ne ulazeći u pitanje da li su svi oni karakteristični za kulturu Južnih Slovena ili pojedinih naroda i narodnosti SFRJ. Zato iz predložene publikacije čitalac ne može steći pravu sliku o tome koliko se prikazani instrumenti mogu smatrati našom kulturnom baštinom.

Miroslava FULANOVIĆ-ŠOŠIĆ

STUDIA INSTRUMENTORUM MUSICAЕ POPULARIS II, Bericht über die 3. Internationale Arbeitstagung der Study Group on Folk Musical Instruments des International Folk Music Council in Stockholm 1969 herausgegeben von ERICH STOCKMANN, Musikhistoriska museets skrifter 4, Editor Ernst Emsheimer, Stockholm 1972, 196 str.

U Stockholmu se održao od 9. do 13. lipnja 1969. godine treći internacionalni sastanak istraživača narodnih glazbala u organizaciji Studijske sku-

pine za folklorna glazbala pri Međunarodnom savjetu za folklornu glazbu (IFMC). Drugi u nizu (prvi sastanak je bio 1967. godine u Brnu) sastanak Studijske skupine imao je program sastavljen od dvije osnovne teme: 1. Metodološki problemi akustičkih istraživanja narodnih glazbala; 2. Oblici instrumentalnih sastava u folklornoj glazbi.

Budući da uvodni članak Ericha Stockmanna pod naslovom **Međunarodni i interdisciplinarni zajednički rad na istraživanju folklornih glazbala** zahvaća metodološko-teorijske probleme dviju osnovnih tema, izložit ću opširnije taj članak. Stockmann preispituje zadatke, ciljeve i metode rada koji se odvijaju u okviru Studijske skupine za folklorna glazbala IFMC-a. Autor kritički procjenjuje postignuta saznanja i nastoji precizno i realistično formulirati i odrediti buduće zadatke. Iz analize rada Studijske grupe proistječe kritika nauke o glazbalima koja ne uzima u obzir folklorna glazbala, a javlja se i kritika tendencije specijalizacije koja sužava vidno polje i izolira istraživački rad. U prvoj fazi istraživanja glazbala, koja je sva u znaku sakupljanja izvorne građe, Stockmann uočava razvojnu tendenciju od jednostranih promatranja specijalista (s težištem ili na ergologiji, što je osobina muzikologa, ili na funkciji glazbala, što je opet osobina etnologa) do proučavanja glazbala s više aspekata kao kompleksne pojave. U drugoj fazi (sređivanje, opisivanje, procjena i objavljivanje građe) Stockmann ukazuje na težnje za optimalnim proučavanjem glazbala s muzikološkog, sistematskog, historijskog, etnološkog i sociološkog aspekta. Takvo poliaspektno istraživanje je ujedno i glavna tendencija sadašnje faze istraživanja. Ergološka istraživanja koja su donijela mnogo podataka o detaljima, mikrostrukturi glazbala i tehnici izrade, po Stockmannu su temelj ali i preduvjet za proučavanje folklornih glazbala kao dijela kompleksnog dinamičnog sustava s povratnim vezama, gdje su svirač, glazbalo i glazba pod utjecajem okoline ali i sami utječu na okolinu. U tom slučaju glazbalo se proučava u funkciji izvora zvuka, gdje postaje od primarne važnosti glazbena akustika i tehnika sviranja. Tako je prijedlog da 3. konferencija u Stockholmu rasprav-

lja o akustičkim problemima označio prekid stručne izolacije i uveo potrebnu interdisciplinarnu suradnju, koja je po Stockmannu na području proučavanja folklornih glazbala već trebala postati metodološki princip. Izlažući potrebu za proučavanjima područja fizikalne akustike, kao što su fizika stvaranja i prenošenja zvuka, tonometrija i ispitivanje spektra instrumentalnog zvuka, autor traži i primjenu psiholoških metoda. Tako bi se testiranjem, kvantitativnom metodom i metodom polaritetnih profila mogle istraživati predodžbe i shvaćanja svirača i slušača koje su vezane za produkciju i percepciju zvuka. Na taj način u središte istraživanja dolazi kakvoća zvuka s kojom je usko povezan problem tehničke sviranja kao i vrste oblikovanja instrumentalnih sastava. U istraživanju folklornih glazbala u prošlosti Stockmann za datiranje glazbala smatra potrebnim da se komparativno proučavaju podaci iz ikonografije, literature i nazivi iz suvremene tradicije. Takav rad podrazumijeva suradnju umjetnika, literarnih historičara, lingvista i arheologa. U historijskim metodama ispitivanja autor traži opazanje uvjeta postojanja glazbala kao i njihovu zakonitost. Unutar tog okvira pojavljuju se specijalni predmeti istraživanja, kao što su usmena predaja, kolektivnost, varijabilnost i kontinuitet tradicija, koji su vezani za dinamički sistem norme. Iz Stockmannova članka proizlazi da je internacionalna i interdisciplinarna suradnja imperativ svih specijalnih istraživanja folklornih glazbala.

U prvoj tematskoj skupini su članci s akustičkom problematikom. **Hans Peter Reinecke** obrađuje metodičke probleme akustičkih istraživanja na folklornim glazbalima razmatrajući kriterije suvremenih akustičkih istraživanja, mogućnost stvaranja modela opće znanosti o glazbalima, mogućnosti primjene akustičkih modela kao i posebne aspekte akustičkih ispitivanja i probleme zapisivača tonskih visina. **Walter Graf** obuhvaća u svom prilogu više aspekata glazbenog istraživanja zvuka, kao što su: a) pobuđivanje i širenje zvuka u okolnom prostoru, b) primanje preko slušnih organa (fiziološke i neurološke pojave), c) primjena i prerada slušnih podražaja (psihičke pojave). **Ingmar Bengtsson, Per-Arne Tove, Stig-Magnus Thorsen** daju u

svom zajedničkom prilogu tehničke podatke i principe rada akustičke elektroničke obrade i izlažu ideje za istraživanje ritma na muzikološkom institutu u Uppsali. **Per Tjernlund, Johan Sundberg, Frans Fransson** objašnjavaju statističku metodu mjerenja osnovnih frekvencija i izlažu popratne pojave osipanja frekvencija tonova u melodiji kao i rezonancije na švedskim flautama »Spilappipa«. **Dagmar Droyssen** iznosi svoj postupak analize osobna zvuka na trzalačkim glazbalima pomoću računa vjerojatnosti i automatske obrade podataka uz priložene tabele. **Eckhard Jost** govori u svom članku o akustičkim mjernim metodama kao pomoćnom sredstvu za transkripciju. Formulu za akustičko izračunavanje povišene ugodbe violina u Režiji donosi **Bruno Ravnikar**.

Drugi dio knjige obrađuje oblike instrumentalnih ansambala. **Balint Sárosi** prikazuje mađarske instrumentalne sastave, **Jaroslav Markl** češke, **Manol Todorov** bugarske, **Ivan Mačak** obrađuje gudačke sastave u Slovačkoj, **Julijan Strajnar** piše o slovenskom gudačkom sastavu u Režiji, a **Claudie Marcel-Dubois** govori o tipovima i prirodi francuskih instrumentalnih sastava.

Proučavanjem glazbala s historijskog aspekta bave se izvan navedenih skupina članak **Heinza Beckera** o historijskim i sistematskim aspektima znanosti o glazbalima kao i članak **Zmage Kumer**, koji izvještava o pisanim i likovnim izvorima o glazbenim sastavima Slovenije.

Krešimir GALIN

KORNISS PÉTER — NOVÁK FERENC, ELINDULTAM VILÁG ÚTJÁN... MAGYAR NÉPSZOKÁSOK, Corvina Kiadó, Budapest 1975, 8 str. + 128 tabla + 7 str. etnografskih bilježaka

Naslov djela (**Krenuo sam svijetom...**) stvarno odgovara sadržaju, budući da je autor krenuo fotokamerom od zapadne granice Mađarske prola-